

Ірина Ю. Штулер*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СПОРТИВНОЇ ІНДУСТРІЇ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО ВЕКТОРУ УКРАЇНИ

У статті визначено особливості розвитку спортивної індустрії в умовах євроінтеграційного вектору України. Розкрито складові, що формують поняття спортивної індустрії. Встановлено особливості явищ спортивний продукт та спортивні відносини. Наведено інформацію про видатки на спортивну індустрію з Державного бюджету України на 2020 рік. Охарактеризовано нефінансові проблеми розвитку ринку спортивної індустрії. Вивчено досвід реалізації стратегії розвитку спортивної індустрії в Європейських країнах. Обґрунтовано перелік заходів, що вирішують проблеми розвитку спортивної індустрії. Визначено принципи розвитку спортивної індустрії на державному рівні. Доведено алгоритм розвитку спортивної індустрії, що передбачає активне використання визначених принципів та інструментів спрямованих на розробку організаційно-економічного механізму стратегічного розвитку спортивної індустрії з урахуванням її особливостей.

Ключові слова: спортивна індустрія, розвиток, євроінтеграція, економічна ефективність.
Табл. 1. Літ. 10.

DOI 10.32752/1993-6788-2020-1-231-24-28

Ирина Ю. Штулер

ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ СПОРТИВНОЙ ИНДУСТРИИ В УСЛОВИЯХ ЕВРОИНТЕГРАЦИОННОГО ВЕКТОРА УКРАИНЫ

В статье определены особенности развития спортивной индустрии в условиях евроинтеграционного вектора Украины. Раскрыты составляющие, которые формируют понятие спортивной индустрии. Установлены особенности таких явлений: спортивный продукт и спортивные отношения. Приведена информация о расходах на спортивную индустрию из Государственного бюджета Украины на 2020 год. Охарактеризованы нефинансовые проблемы развития рынка спортивной индустрии. Изучен опыт реализации стратегии развития спортивной индустрии в европейских странах. Обоснованно перечен мероприятий, решающих проблемы развития спортивной индустрии. Определены принципы развития спортивной индустрии на государственном уровне. Доказан алгоритм развития спортивной индустрии, которая предусматривает активное использование определенных принципов и инструментов направленных на разработку организационно-экономического механизма стратегического развития спортивной индустрии с учетом ее особенностей.

Ключевые слова: спортивная индустрия, развитие, евроинтеграция, экономическая эффективность.

Iryna Y. Shtuler

PECULIARITIES OF THE DEVELOPMENT OF THE SPORTS INDUSTRY IN THE CONDITIONS OF THE EUROPEAN INTEGRATION VECTOR OF UKRAINE

The article identifies the features of the development of the sports industry in the European integration vector of Ukraine. The components that form the concept of the sports industry are revealed. The peculiarities of the phenomena of sports product and sports relations are established. Information on expenditures for the sports industry from the State Budget of Ukraine for 2020 is provided. The non-financial problems of the sports industry market development are characterized. The experience of realization of strategy of development of the sports industry in the European countries is studied. The list of measures that solve the problems of sports industry development is substantiated. The principles of development of the sports

¹ National Academy of Management. Kiev. Ukraine

industry at the state level are determined. The algorithm of development of the sports industry which provides active use of the certain principles and tools directed on development of the organizational and economic mechanism of strategic development of the sports industry taking into account its features is proved.

Keywords: sports industry, development, european integration, economic efficiency.

Peer-reviewed, approved and placed: 12.09.2020.

Постановка проблеми. Актуальність порушеної теми дослідження обумовлена тим, що в умовах комплексного інтенсивного впливу процесів глобалізації та децентралізації відбувається становлення економіки спорту. Євроінтеграційний вектор розвитку економіки України визначає необхідність оновлення механізмів розвитку організацій спортивної індустрії. Новітні технології і зростання інтересу до спорту розширили доступ до інформації у всіх країнах світу. Дослідження доводять, що країни, які створили впроваджують ефективну політику розвитку спортивної індустрії з урахуванням особливостей регіону, області, виду спорту тощо отримують значно більші конкурентні переваги для економічної та політичної експансії. Приналежність до спортивного руху значно посилюють стратегічні позиції України у європейському просторі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемам визначення сутності та особливостей організаційної структури системи управління спортивною індустрією, а також питання визначення їх механізмів і теоретико-методологічних основ державного управління присвячено праці ряду зарубіжних та вітчизняних дослідників та практиків, зокрема М. Дутчак [2], А. Корнійчук [3], А. Карнаух [4], Ю. Наумко [5], В. Самодай [7], Т. Самойленко [8], Н. Танклевська [9] та інші.

Метою дослідження є визначення особливостей розвитку спортивної індустрії в умовах євроінтеграційного вектору України.

Основні результати дослідження. Пріоритетним завданням держави є підтримка та зміцнення здоров'я її населення. Важливу роль у становленні та зростанні держави, як осередку культури, науки та виробництва є спорт. Європейські країни в цьому напрямі мають багатий досвід та встановлену роками спортивну культуру та спортивне виховання. Завдяки пропагуванню здорового способу життя та спортивного дуду в європейських країнах добре розвиненою є спортивна індустрія. Європейський вектор розвитку України зумовлює дотримуватися тих принципів та засад, котрими керується Європейське співтовариство. Тому економічний розвиток країни є невід'ємною атрибутом розвитку спортивної індустрії.

Спортивна індустрія поняття багатогранне і включає в себе як спортивний продукт так і відносини пов'язані з спортом. Спортивний продукт – явище унікальне, адже носієм та споживачем спортивного продукту може бути тільки людина. Ефект (задоволення) від споживання спортивного продукту помітний не одразу, а може розтягнутися у часі на кілька місяців, а той років. У професійних спортсменів результат від спортивного продукту може виражатися у виграному змаганні, отриманій медалі, зайнятті призового місця тощо. Коло спортивних відносин насправді значно ширше ніж це можна уявити. До їх переліку входять відносини з приводу: - проведення спортивних змагань; - трансферні угоди; - надання спортивно-оздоровчих послуг; - управління спортивними спорудами; - підготовки спортсменів; - підготовка кадрів для підготовки спортсменів тощо.

Насправді, спортивна індустрія не обмежується виключно наведеними спортивними продуктами чи спортивними відносинами, сучасні дослідники відносять ще і сучасні квазіринки, які використовують спортивну індустрію для отримання прибутку. Це можуть бути індустрія розваг (спортивні ставки тощо), індустрія краси

(бодібілдинг, тощо), індустрія харчування (біодобавки, жиропоглинаючі продукти тощо), індустрія послуг (тренування, он-лайн конструктори тощо).

Високорозвинена країна має позитивний імідж на міжнародному ринку, що пов'язано з розвитком спортивної індустрії. Україна тримаючи курс в напрямку Європейської інтеграції скеровувала кошти на розвиток спортивної індустрії. Однак, в зв'язку з пандемією Covid-19, кошти Державного бюджету були направлені на подолання пандемії в країні. Підтвердженням цьому є видатки на спортивну індустрію з Державного бюджету України на 2020 рік (табл. 1).

Таблиця 1. Видатки на спортивну індустрію з Державного бюджету України на 2020 рік, млн. грн. [1]

Напрями видатків	сума
Розвиток спорту осіб з інвалідністю та їх фізкультурно-спортивна реабілітація	412,0
Розвиток фізичної культури, спорту вищих досягнень та резервного спорту	1 500, 0
Підготовка та участь національних збірних команд в Паралімпійських і Дефлімпійських іграх	50, 7
Фінансова підтримка громадських організацій фізкультурно-спортивного спрямування	54,4
Підготовка і участь національних збірних команд в міжнародних змаганнях, що проводять Міжнародний та Європейський олімпійські комітети, включаючи Олімпійські та Всесвітні ігри	69,7
Реалізація молодіжної політики та національно-патріотичного виховання	43,7

Насправді до проблем фінансування спортивної індустрії додаються проблеми, котрі є одночасно і загальнодержавними і такими, котрі властиві виключно ринку спортивної індустрії. Саме це і визначає його особливості та встановлює певні особливості пов'язані з розвитком спортивної індустрії. Окремі нефінансові проблеми розвитку спортивної індустрії є такі:

- низький рівень попиту на спортивний продукт. За роки незалежності основна частка фінансування спортивних продуктів спрямовувалася на утримання спортивної інфраструктури, що залишилась після розпаду Радянського Союзу. З тих часів не вдалося в достатній мірі профінансувати розвиток тих видів спорту, котрі були ліdersькими в українців. Це стосується футболу, гімнастики, плавання, фігурного катання тощо. Спортивна інфраструктура в 90 роки була занедбана, не відкривались спортивні школи, гуртки, змагання. Відповідно цими проблемами і обумовлено виховання покоління українців, котрим не знайома культура спорту.

- низький рівень пропозиції на спортивний продукт. Вказана проблема витікає з вищенаведеної проблеми. До цього додається низька якість спортивного продукту, низький рівень розвитку спортивної інфраструктури, слабкість у формуванні спортивних інформаційно-консультаційних послуг.

- уповільнені темпи залучення коштів для розбудови спортивної інфраструктури, формування конкурентоспроможного спортивного продукту, популяризації спорту, виховання спортивної культури тощо.

Вказаний перелік проблем вирішується завдяки застосуванню ряду заходів, а саме:

- залученням коштів до розбудови спортивної індустрії в Україні, це і фінансова підтримка, і залучення інвесторів, і побудова сучасних спортивних об'єктів та інфраструктури тощо;

- розбудовою відповідної нормативно-правової бази, котра звільнятиме від оподаткування кошти спрямовані на відновлення та розбудову спортивної індустрії;

- визначення інституціональної основи для розбудови спортивної індустрії в Україні;
- маркетингове забезпечення спортивної індустрії в Україні, що включатиме популяризацію та рекламу спортивної індустрії;

- відновлення та розбудова відповідного освітнього середовища, що включає спортивні школи, установи з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації тощо.

Отже, наразі інституційна готовність економіки України до розвитку спортивної індустрії визначається такими чинниками як: законодавча ініціатива, зрілість органів державної влади, ефективна взаємодія держави, бізнесу та науки, активна громадянська позиція, що полягає у розвитку спортивної індустрії та вихованні спортивної культури.

Саме тому система розвитку спортивної індустрії передбачає комплексний підхід. Нестача вбудованих регуляторів розвитку спортивної індустрії призводить до відсутності стабілізаційного впливу. Саме тому питання розвитку спортивної індустрії має змінюватися в напрямку до активного стимулювання державою заходів спрямованих на вирішення проблем, що існують в спортивній індустрії. Отже, механізм розвитку спортивної індустрії повинен діяти у тісній взаємодії з ринковими та саморегулюючими умовами.

Забезпечення розвитку спортивної індустрії на державному рівні має базуватися на визначених принципах: - системності у підходах до побудови організаційних та економічних складових розвитку спортивної індустрії; - цілісності у вирішенні завдань розвитку спортивної індустрії; - динамічність, спрямована на розвиток спортивної індустрії; - рівноважність у розвитку спортивної індустрії; - інноваційність у розвитку спортивної індустрії.

Поєднання цих принципів задля розвитку спортивної індустрії дає змогу розглянути його як відкриту, інтегровану, адаптивну та динамічну систему.

Основною метою держави при побудові управлінських дій для розвитку спортивної індустрії має стати зменшення бюрократичних перепон; визначення чітких повноважень за спортивне виховання, посилення відповідальності; підвищення рівня ефективності використання вкладних коштів; формування спортивної інфраструктури, поглиблення інтеграції України у європейський простір, приведення українського законодавства у відповідність до європейських норм тощо.

Таким чином, алгоритм розвитку спортивної індустрії передбачає активне використання визначених принципів та інструментів спрямованих на розробку організаційно-економічного механізму стратегічного розвитку спортивної індустрії з урахуванням її особливостей.

У розвитку спортивної індустрії важливу роль грає спортивна політика держави, котра включає стратегічні та оперативні методи. Діагностика особливостей спортивної індустрії дає змогу визначити можливі варіанти її розвитку, визначити сильні та слабкі сторони, побудувати прогноз розвитку. Відповідно, отримана інформація надасть можливість сформулювати та реалізувати ефективну стратегію розвитку спортивної індустрії відповідно до євроінтеграційного вектору України.

Висновки. Отже, комплексне вивчення особливостей розвитку спортивної індустрії дозволило сформулювати систему заходів відносно варіантів її розвитку, а також інструментів і принципів формування системи управління розвитком спортивної індустрії відповідно до євроінтеграційного вектору України.

Євроінтеграційний вектор розвитку економіки України вимагає становлення економіки спорту. Стратегічний розвиток спортивної індустрії це насамперед соціально-економічний прогрес.

Впровадження ефективної політики розвитку спортивної індустрії сприятиме отриманню більших конкурентних переваг для економічної та політичної експансії. Приналежність до спортивного руху значно посилюють стратегічні позиції України у європейському просторі.

1. Державна служба статистики України // «Статистичний щорічник 2019». 2020. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Дутчак М., Чеховська Л. (2018). Кадрове забезпечення як актуальна проблема сучасної фітнес-індустрії // Слобожанський науково-спортивний вісник. № (6 (68)). 2018. С. 31-38.
3. Корнійчук А.А. Сучасні тенденції розвитку підприємництва в індустрії спорту // Економіка, управління та адміністрування. № (3(89)). 2019. С. 153-157.
4. Карнаух А.С. Аналіз зовнішнього середовища розвитку спортивних комунікацій / Обрії друкарства. №1(7). 2019. С. 73-80
5. Наумко Ю.С., Наумко Ю.С. Розвиток спортивної інфраструктури як дієвий інструмент провадження соціальної політики в регіоні. 2019. Режим доступу <http://repo.snau.edu.ua:8080/xmlui/handle/123456789/7778>
6. Постанова КМУ Деякі питання фінансового забезпечення підготовки та участі національних збірних команд в Олімпійських, Паралімпійських і Дефлімпійських іграх» від 23.12.2009 р. №1399. Режим доступу: kmu.gov.ua
7. Самодай В. П. Економічна складова фізичної культури та спорту в підготовці фахівців цієї галузі / В. П. Самодай // Проблеми та перспективи розвитку фізичного виховання, спорту і здоров'я людини : матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф. (23-24 квітня 2020 р.) / Голов. ред. О.К. Корносенко. Полтава: Сімон, 2020. С. 57-61.
8. Самойленко Т. Г. Розвиток спортивної інфраструктури як дієвий інструмент впровадження соціальної політики в регіоні / Т. Г. Самойленко // Інфраструктура ринку: електронний фаховий науково-практичний журнал. 2019. № 37. С. 523-529.
9. Танклевська Н.С., Вибранський В.В. Сучасні концепції спортивного менеджменту. Фінансовий простір. № 1(37). 2020. С. 52-65.
10. Газнюк Л.М., Разумовський С. О. Маркетингова діяльність у сфері фізичної культури та спорту як об'єкт соціального пізнання. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2014. № 1 (39). С. 12-16.

-
1. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy // «Statystychnyi shchorichnyk 2019». 2020. Rezhym dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua>
 2. Dutchak M., Chekhovska L. (2018). Kadrove zabezpechennia yak aktualna problema suchasnoi fitnes-industrii // Slobozhanskyi nauково-sportyvnyi visnyk. № (6 (68)). 2018. S. 31-38.
 3. Korniiichuk A.A. Suchasni tendentsii rozvytku pidpriemnytstva v industrii sportu // Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia. № (3(89)). 2019. S. 153-157.
 4. Karnaukh A.S. Analiz zovnishnoho seredovyschha rozvytku sportyvnykh komunikatsii / Obrii drukarstva. №1(7). 2019. S. 73-80
 5. Naumko Yu.S., Naumko Yu.S. Rozvytok sportyvnoi infrastruktury yak diievyi instrument provadzhenia sotsialnoi polityky v rehioni. 2019. Rezhym dostupu <http://repo.snau.edu.ua:8080/xmlui/handle/123456789/7778>
 6. Postanova KМУ Deiaki pytannia finansovoho zabezpechennia pidhotovky ta uchasti natsionalnykh zbirnykh komand v Olimpiiskykh, Paralimpiiskykh i Deflimpiiskykh ihrakh» vid 23.12.2009 r. №1399. Rezhym dostupu: kmu.gov.ua
 7. Samodai V. P. Ekonomichna skladova fizychnoi kultury ta sportu v pidhotovtsi fakhivtsiv tsiei haluzi / V. P. Samodai // Problemy ta perspektyvy rozvytku fizychnoho vykhovannia, sportu i zdorovia liudyny : materialy V Vseukr. nauk.-prakt. konf. (23-24 kvitnia 2020 r.) / Holov. red. O.K. Kornosenko. Poltava: Simon, 2020. S. 57-61.
 8. Samoilenko T. H. Rozvytok sportyvnoi infrastruktury yak diievyi instrument vprovadzhenia sotsialnoi polityky v rehioni / T. H. Samoilenko // Infrastruktura rynku: elektronnyi fakhovyi nauково-praktychnyi zhurnal. 2019. № 37. S. 523-529.
 9. Tanklevska N.S., Vybranskyi V.V. Suchasni kontseptsii sportyvnoho menedzhmentu. Finansovyi prostir. № 1(37). 2020. S. 52-65.
 10. Hazniuk L. M., Razumovskiy S. O. Marketynhova diialnist u sferi fizychnoi kultury ta sportu yak ob'iekt sotsialnoho piznannia. Slobozhanskyi nauково-sportyvnyi visnyk. 2014. № 1 (39). S. 12-16.